

Rollen en verantwoordelijkheden**Achtergrond**

In maart 2020 werden rollen en verantwoordelijkheden in het RES-proces vastgesteld in de Stuurgroep RES en in het POHO Energietransitie op basis van advies van Berenschot. Dit document biedt een overzicht van die rollen en verantwoordelijkheden

Op basis van een eerste evaluatie in de Stuurgroep RES en in het programmteam en de werkgroepen is in het kader van het procesplan voor de RES 1.0 een aantal wijzigingen/aanvullingen gedaan en opgenomen in dit document. In het hoofddocument van het procesplan wordt hiernaar verwezen. De belangrijkste wijzigingen/aanvullingen betreffen:

- De rol van bestuurlijk trekker van een werkgroep wordt gewijzigd in de rol van bestuurlijk klankbord
- De relatie tussen de rollen van het programmteam en de rollen van de procesmanager en de inhoudelijk projectleider is specifiek benoemd. De inhoudelijk projectleider en de procesmanager stellen het programmteam in staat om regie te voeren op de totaalopgave. Zij bereiden adviezen voor het programmteam voor en zetten deze adviesvoorstellen na overleg met het programmteam door naar de stuurgroep. Zij voeren de dagelijkse regie over de uitvoering van de opdrachten van de stuurgroep. Zij worden ondersteund door de ambtelijke en externe werkgroepentekkers bij deze voorbereiding van de adviezen en dagelijkse regie.

Stuurgroep RES*Opdracht*

De Stuurgroep RES is namens alle 24 overheden de eigenaar voor het opstellen van de RES. Er is geen formele opdrachtgevende instantie van de stuurgroep. Wel is eerder vanuit Berenschot geadviseerd om te organiseren dat alle leden van de stuurgroep met mandaat zitting hebben in de stuurgroep van hun eigen organisatie¹. Echter is in de Stuurgroep aangegeven dat dit niet nodig is, aangezien de leden uit de Stuurgroep inbreng leveren vanuit de subregio's, waarbij duidelijk is wat het standpunt is per gemeente.

Samenstelling

De Stuurgroep RES bestaat uit:

- Bestuurlijk vertegenwoordigers namens de vier sub regio's (Kempen, Peel, Stedelijk Gebied en A2-gemeenten);
- Bestuurlijk vertegenwoordigers namens de gemeenten Helmond en Eindhoven;
- Bestuurlijk vertegenwoordiger namens de provincie;
- Bestuurlijk vertegenwoordiger namens de waterschappen;
- Een vertegenwoordiger van Enexis in de rol van adviseur;
- Tevens zijn de procesmanager en inhoudelijk projectleider aanwezig bij de stuurgroep bijeenkomsten.

De stuurgroep kent een voorzitter, die tevens voorzitter is van het Portefeuillehoudersoverleg Energietransitie van de Metropoolregio Eindhoven en vanuit deze rol adviseur van het Dagelijks Bestuur van de Metropoolregio. Daarnaast zijn er twee vice voorzitters in de stuurgroep: de bestuurlijk vertegenwoordiger

¹ Mandaat is de bevoegdheid om in naam van een ander te handelen zonder de daarbij horende verantwoordelijkheid. Bij mandateren worden geen bevoegdheden overgedragen. De mandaatgever blijft zelf bevoegd.

van de gemeente Eindhoven en van de sub regio de Kempen. Hun rol is de voorzitter te vervangen bij zijn afwezigheid.

De leden van de stuurgroep vervullen een schakelfunctie naar de eigen sub regio cq organisatie. In de praktijk heeft elke sub regio een vooroverleg waarin alle bestuurders aanwezig zijn.

Elke werkgroep heeft een vast aanspreekpunt in de stuurgroep. Voor de procesmanager is dit de voorzitter van de stuurgroep.

Verantwoordelijkheden

De stuurgroep heeft de volgende verantwoordelijkheden:

- Is eindverantwoordelijk voor de totstandkoming van een concept RES en RES 1.0 die het besluitvormingsproces kan doorlopen in colleges, besturen, raden en staten.
- Neemt het besluit de documenten naar de 24 besluitvormende gremia te sturen. In principe neemt de stuurgroep dit besluit unaniem (consensus)². De stuurgroep neemt dit besluit in afstemming met alle portefeuillehouders Energietransitie.
- Stuurt vervolgens de definitieve documenten (concept RES en RES1.0) naar het Rijk.
- Is bestuurlijk eindverantwoordelijk voor de regie op een ordentelijk communicatie en participatie proces richting diverse doelgroepen.
- Is bestuurlijk eindverantwoordelijk voor de werkzaamheden in het programma team en de werkgroepen. De daadwerkelijke uitvoering ligt daar.
- Is de opdrachtgever van de procesmanager en inhoudelijk projectleider.
- Is eindverantwoordelijk voor de besteding van de procesmiddelen van het Rijk.

Schakelfunctie

De stuurgroep leden die een sub regio vertegenwoordigen zitten namens de sub regio in de stuurgroep. De schakelfunctie houdt in de kern het volgende voor deze stuurgroep leden in:

- Het inbrengen van meningen en standpunten die aan desbetreffende stuurgroep leden zijn meegeven in het bestuurlijk sub regio overleg. Ook per sub regio kan worden overlegd over een gezamenlijk bod en onderlinge afspraken.
- Het terugkoppelen van wat er in de stuurgroep wordt besproken naar het eigen sub regio overleg.
- Het hebben van een oog en oor functie richting stuurgroep voor wat er voorvalt in alle sub regio gemeenten. Eventuele knelpunten (inhoudelijk, procesmatig, bestuurlijk, ambtelijk) bij gemeenten worden vroegtijdig gemeld in de stuurgroep.
- Zij spelen een actieve rol in het zoeken van oplossingen bij deze knelpunten.
- Elke gemeente houdt de autonome beslissingsbevoegdheid. Aan de andere kant is het bestuurlijk vooroverleg in de sub regio niet vrijblijvend. Het stuurgroep lid kan er van op aan dat wat daar wordt afgesproken en wordt ingebracht in de stuurgroep kan rekenen op rugdekking van de gemeenten uit de sub regio
- Elke gemeente heeft uiteindelijk een eigen en zelfstandige verantwoordelijkheid voor het vaststellen van de (concept) RES.
- Als een stuurgroep lid namens een sub regio verhinderd is om een stuurgroep bijeenkomst bij te wonen stuurt hij een vervanger namens de sub regio.

² Dit neemt niet weg dat er gemeenten kunnen zijn die het er (uiteindelijk) niet mee eens zijn. Elke gemeente heeft hierin de eigen verantwoordelijkheid.

Link met werkgroepen

Een aantal Stuurgroepleden zijn ook bestuurlijk klankbord van een werkgroep. Het betreft de volgende Stuurgroepleden:

- Rik Thijs: klankbord van Werkgroep warmte
- Stef Luijten: klankbord van werkgroep Grootschalige opwek
- Antoinette Maas: klankbord van werkgroep Communicatie & participatie
- Rob van Otterdijk: klankbord van werkgroep Besparing
- Guido Schoolmeesters: klankbord van werkgroep Financiële Participatie

Deze Stuurgroepleden:

- Worden periodiek bijgepraat over de voortgang van de activiteiten.
- Ondersteunen bij het in kaart brengen van bestuurlijke keuzemomenten en het nemen van beslissingen om voortgang te houden
- Vertegenwoordigen het thema van de werkgroep zo nodig in de stuurgroep, bestuurlijke gremia en met stakeholders

Portefeuillehoudersoverleg (Poho) energietransitie

Rol en verantwoordelijkheid

De rol en verantwoordelijkheid van het Poho is het voorbereiden van een gezamenlijke inbreng van alle gemeenten, het afstemmen van de ambtelijke inzet tussen de gemeenten en het afstemmen van de besluitvormingsprocessen in de 21 gemeenten.

Rolverdeling Poho en Stuurgroep RES

Berenschot adviseerde eerder om het Poho voorportaal te laten zijn van alle gemeenten richting de stuurgroep. In de stuurgroep worden de documenten uiteindelijk vastgesteld. Samengevat:

- Overleg, afstemming en afspraken in sub regionaal overleg over het gezamenlijk bod van de sub regio;
- Overleg, afstemming en afspraken in PO over gezamenlijk bod alle gemeenten, afstemming over de sub regio's heen;
- Gezamenlijke inbreng van gemeenten in de stuurgroep;
- Stuurgroep stelt uiteindelijk einddocument vast en neemt besluit het voor te leggen aan de 24 besluitvormende instanties.

De Stuurgroep heeft besloten om niet te gaan werken met mandaten in de Stuurgroep. De portefeuillehouders zijn eindverantwoordelijk voor het product naar de colleges. De stuurgroep neemt het besluit de documenten naar de 24 besluitvormende gremia te sturen. In principe neemt de stuurgroep dit besluit unaniem (consensus)³. De stuurgroep neemt dit besluit in afstemming met alle portefeuillehouders Energietransitie.

Dagelijks Bestuur Metropoolregio Eindhoven

Het DB heeft in dit dossier een beperkte rol. Taken van het DB zijn:

- het toezien in procesmatige zin op uitvoering werkprogramma Energietransitie waarvan de totstandkoming van de RES onderdeel van is.

³ Dit neemt niet weg dat er gemeenten kunnen zijn die het er (uiteindelijk) niet mee eens zijn. Elke gemeente heeft hierin de eigen verantwoordelijkheid.

- het ter beschikking stellen van menskracht om het proces in goede banen te leiden.
- het er op toezien dat verbinding wordt gelegd met de andere inhoudelijke MRE thema's om de integraliteit te bewaken.
- het DB wordt door de voorzitter van het PO tevens adviseur van het DB geconsulteerd over de einddocumenten zoals vastgesteld in de Stuurgroep waarbij speciaal gekeken wordt naar de consistentie en integraliteit.⁴

Het DB en PO hebben geen opdrachtgevende rol richting de stuurgroep RES. De rol van het DB (en AB) en het PO wijkt enigszins af van wat is afgesproken in het samenwerkingsakkoord Metropoolregio Eindhoven 2019 – 2022. Dit wordt mede veroorzaakt door de betrokkenheid en verantwoordelijkheden van de provincie en de waterschappen die in de Metropoolregio Eindhoven geen formele positie hebben.

Programmateam en werkgroepen

De stuurgroep is de opdrachtgever van de werkgroepen en het programmateam. De procesmanager is verantwoordelijk voor:

- Coördineren, organiseren en regisseren van de afstemming tussen de Stuurgroep RES, Programmateam RES en inhoudelijke werkgroepen vanuit doel en focus van de RES.
- Ondersteunen van gemeenten in hun besluitvorming door het bieden van:
 - o een eenduidig regionaal verhaal
 - o ondersteuning/tools om dit verhaal uit te dragen
- Adviseren voorzitter en vice – voorzitters stuurgroep
- Toewerken naar draagvlak bij alle partijen
- Het signaleren van knelpunten en zo nodig opschalen
- Vinger aan de pols houden totaalplanning
- Onderhouden contacten met gemeenten, provincie en waterschappen
- Onderhouden (algemene) contacten met externe partijen
- Onderhouden en benutten netwerk met provincie, Rijk en Europa, onder andere door deel te nemen aan het bestuurlijke en ambtelijke Brabantbrede RES-overleg
- Monitoring besteding procesgelden.

De inhoudelijk projectleider is verantwoordelijk voor:

- Inhoudelijke aansturing en aanspreekpunt van de trekkers van de werkgroepen
- Zorgen voor inhoudelijk totaalbeeld
- Inhoudelijk verantwoordelijk voor totaalproducten zoals de concept RES en de RES 1.0

Het programmateam is de ambtelijke afspiegeling van de stuurgroep. Het programmateam is verantwoordelijk voor:

- Regie op totaalopgave om te komen tot concept-RES en definitieve RES
- Voorbereiden agenda (met integrale en afgestemde adviezen) Stuurgroep RES
- Vaststellen opdrachten werkgroepen
- Toezien op resultaten werkgroepen
- Verbinding leggen en afstemming tussen de werkgroepen
- Verbinding tussen werkgroepen en stuurgroep;
- Betrekken externe stakeholders

⁴ Dit is in lijn met het besluit van het DB dd 11 november 2019 over Besteding middelen en vrijgeven documenten binnen vastgesteld werkprogramma Metropoolregio Eindhoven.

- Dat alle overheden goed zijn aangesloten. Er dient een goede verbinding te zijn met de eigen organisatie dan wel gemeenten binnen de sub regio. Alle leden van het programmteam hebben een oog en oor functie naar wat er speelt in hun eigen organisaties, zowel inhoudelijk als procesmatig. Voor de leden van het programmteam uit de sub regio's betekent dit dat zij ook zicht hebben wat er speelt in de andere gemeenten van de sub regio en niet alleen in de eigen gemeente.

Het programmteam kent een tweehoofdige leiding: de procesmanager tevens voorzitter van het programmteam en de inhoudelijk projectleider. Zij werken beiden in opdracht van de stuurgroep en hebben hierbij de voorzitter als eerste aanspreekpunt. Beiden bereiden de stuurgroep vergaderingen voor en nemen daaraan deel. De procesmanager en de inhoudelijk projectleider stellen het programmteam in staat om regie te voeren op de totaalopgave. Zij bereiden adviezen voor het programmteam voor en zetten deze adviesvoorstellen na overleg met het programmteam door naar de stuurgroep. Zij voeren de dagelijkse regie over de uitvoering van de opdrachten van de stuurgroep. Zij worden ondersteund door de ambtelijke en externe werkgroepentrekkers bij deze voorbereiding van de adviezen en dagelijkse regie.

Er zijn vier meer inhoudelijke werkgroepen (Energiebesparing, Warmte, Grootschalige Opwek en Financiële Participatie) en een meer procesmatige werkgroep die verantwoordelijk is voor de communicatie en participatie. De inhoudelijke werkgroep onder leiding van de ambtelijk trekker zijn verantwoordelijk voor tijdig en inhoudelijk goed opleveren van de (tussen) producten van de werkgroep als bouwsteen voor het concept RES. De werkgroep communicatie en participatie is verantwoordelijk voor:

- Algehele regie op communicatie en participatie.
- Het faciliteren van de ambtenaren en bestuurders van gemeenten, waterschappen en provincie om hun gemeenteraden, PS en algemene besturen, colleges van BW en GS en Dagelijkse Besturen te informeren en betrekken.
- Het faciliteren van collega's zodat zij hun interne organisaties kunnen informeren en betrekken
- Informeren en betrekken van de ambtelijke organisaties.
- Het ondersteunen van de werkgroepen om stakeholders (bedrijven en (maatschappelijke) organisaties) te informeren en te betrekken.
- Gemeenten faciliteren/ondersteunen bij informeren van inwoners.
- Met de werkgroepen nadenken over draagvlak en acceptatie vraagstukken.